

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 73 87
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:

Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/96/12.13.4/790	22 maart 1996

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 18/96)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/96/12.13.4/790 d.d. 22 maart 1996

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HBMA
IFOR-cel
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST/CO
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

18/96

(Afgesloten 221200A MRT 1996)

Conclusie/voorzicht

Er blijven zich spanningen voordoen tussen Bosnische Kroaten en Moslims, die in toenemende mate de fundamenteën van de gezamenlijke Federatie aantasten.

Zowel van Bosnisch-Kroatische als van niet-nationalistische Moslim-zijde worden de Bosnische regeringspartij SDA en haar leider Izetbegovic beschuldigd van dictatoriale en pro-islamitische neigingen. Deze beschuldigingen lijken tenminste voor een deel juist: de SDA probeert zijn invloed in het Bosnische staats- en regeringsapparaat (met name de krijgsmacht) uit te breiden. Binnen de SDA wint de stroming die toenadering tot de islamitische wereld bepleit, terrein.

De vorming van niet op etnische basis geschoeide partijen en onafhankelijke media, die een belangrijke rol zouden kunnen spelen bij de verkiezingen van later dit jaar, verloopt uiterst moeizaam.

De Bosnisch-Servische president Karadzic blijft nog steeds de dominante factor in de Bosnisch-Servische politiek.

Bosnië-Herzegovina

Zowel de president van de Moslim/Kroatische Federatie (MKF), Zubak, als de plaatsvervangend minister van Binnenlandse Zaken van de MKF hebben gesteld dat de Federatie niet verantwoordelijk is voor de problemen die zich de afgelopen dagen in Sarajevo hebben voorgedaan. Laatstgenoemde stelde dat de politie in de Bosnische hoofdstad niet is georganiseerd in overeenstemming met de wetgeving van de MKF. Beide genoemde functionarissen zijn Bosnische Kroaten. Hun uitspraken kunnen niet los worden gezien van de groeiende spanningen tussen Bosnische Kroaten en Moslims. In dat kader hebben eerstgenoemden de Bosnische (Moslim-)autoriteiten onder meer beschuldigd van pogingen het aantal Kroaten in de Federatie-politie in Sarajevo beperkt te houden. Met de genoemde uitspraken willen de betreffende Kroaten zich distantiëren van plunderingen en molestaties door Moslims tijdens en na de overdracht van voormalig Servische wijken in de Bosnische hoofdstad aan de Federatie. Daartegen is van Federatie-zijde nauwelijks opgetreden; er zijn zelfs indicaties dat sommige politie-

functionarissen van de MKF bij de incidenten betrokken zijn geweest. Het is uiterst opmerkelijk dat leiders van de MKF kritiek leveren op gebeurtenissen en ontwikkelingen waarvoor zij formeel verantwoordelijkheid dragen; dit is indicatief voor de etnische tegenstellingen binnen de Federatie.

Overigens heeft ook de Bosnische president Izetbegovic (die onlangs het ziekenhuis heeft verlaten waar hij eind februari was opgenomen in verband met hartklachten) zich verbolgen getoond over de genoemde incidenten. Izetbegovic heeft de Bosnische minister van Binnenlandse Zaken een brief geschreven, waarin hij onderstreept dat het hier ging om molestatie van Serviërs die zich aan het Bosnisch-Servisch gezag hebben onttrokken en derhalve recht hebben op volledige bescherming van de Bosnische autoriteiten. Deze reactie van Izetbegovic is opmerkelijk, omdat het tot op heden niet voorgekomen is dat hij een Moslim-topfunctionaris openlijk bekritiseert. Vermoedelijk wil Izetbegovic hiermee onderstrepen zich te beschouwen als de president van alle (vooroorlogse) Bosnische bevolkingsgroepen. Zijn reactie is bovendien in overeenstemming met eerdere toezeggingen van Bosnische zijde dat Serviërs die zich niet aan oorlogsmisdaden schuldig hebben gemaakt, niets te vrezen hebben van het herstel van het Bosnische gezag over Sarajevo. Vermoedelijk de belangrijkste reden voor de reactie van Izetbegovic is echter dat hij vreest dat de Bosnische Serviërs de incidenten in Sarajevo zullen aangrijpen om opnieuw hun stelling te benadrukken dat de Serviërs niet veilig kunnen leven onder Bosnisch gezag.

De voormalige Bosnische premier Silajdzic heeft verklaard te vrezen dat een multi-etnisch Bosnië-Herzegovina in ernstig gevaar is. Hij stelde dat de hoofdverantwoordelijkheid daarvoor ligt bij de huidige (Servische, Kroatische én Bosnische) leiders, die in de visie van Silajdzic alle streven naar een opdeling van Bosnië-Herzegovina. Met name beschuldigde hij Izetbegovic en diens partij SDA ervan het ideaal van een multi-etnisch Bosnië-Herzegovina te hebben opgegeven. De SDA is in zijn visie verworpen tot een islamitisch-nationalistische partij. Silajdzic stelde overigens de internationale gemeenschap daarvoor mede-verantwoordelijk vanwege de samenwerking met de SDA en de andere "nationalistische" partijen. De uitspraken van Silajdzic moeten vooral worden gezien in het licht van de verkiezingen die het komende half jaar in Bosnië-Herzegovina moeten worden gehouden. Hij heeft een niet op etnische basis berustende partij opgericht die streeft naar behoud van een multi-etnische staat in Bosnië-Herzegovina. Deze en soortgelijke partijen ondervinden sterke hinder van de kant van de SDA, alsmede van de "Kroatische" en "Servische" partijen, die de toegang tot de media tot dusverre hebben weten te monopoliseren.

Overigens worden Izetbegovic en de SDA van vele kanten beschuldigd van dictatoriale en pro-islamitische neigingen. Hoewel deze voor een deel toe te schrijven zijn aan propaganda, is het juist dat binnen de SDA de stroming die toenadering tot de islamitische wereld bepleit aan invloed wint. Bovendien probeert de SDA zijn invloed in het Bosnische staats- en regeringsapparaat en met name in de Bosnische strijdkrachten uit te breiden. Tegen die achtergrond moet worden betwijfeld of Silajdzic's partij succes zal boeken in de verkiezingen.

De speciale VN-afgezant voor Bosnië-Herzegovina, Bildt, heeft onlangs de vorming van een onafhankelijk televisie-station in Bosnië-Herzegovina bepleit. Om die reden is hij sterk bekritiseerd in de media die

onder controle staan van de SDA. Zij spreken van "hypocrisie van de internationale gemeenschap, omdat deze kennelijk niet in staat is de wederopbouw van Bosnië-Herzegovina te bekostigen, maar wél geld beschikbaar stellen voor een dergelijk TV-kanaal". In dit verband werd onder meer gesproken van westerse pogingen om Bosnië-Herzegovina te manipuleren en indoctrineren. Ook de weinige onafhankelijke radio-stations in Bosnië-Herzegovina hebben het voornemen van Bildt bekritiseerd, omdat zij in een dergelijke zender een gevaarlijke concurrent zien. Deze kritiek weerspiegelt de vrees van de SDA dat het bestaan van een onafhankelijke en door de VN gesubsidieerde televisie-zender de SDA-controle over Bosnië-Herzegovina zal ondergraven. De Bosnische partij- en staatsinstellingen zullen naar verwachting iedere poging van Bildt c.s. in die richting dwarsbomen, vooral ook met het oog op de verkiezingen. Daardoor kunnen zij tevens verhinderen dat de Bosnische bevolking door derden wordt geïnformeerd over de inzet van VN en NAVO in Bosnië-Herzegovina.

Vorige week is aangekondigd dat de leider van de Bosnische "Dienst voor Onderzoek en Documentatie", de voormalige minister van Binnenlandse Zaken Alispahic, door het Bosnische presidium van zijn taak is ontheven. Er werd geen reden voor deze beslissing gegeven, anders dan dat Alispahic (niet nader aangeduide) "andere taken" zal gaan vervullen. Kort vóór de ontslagaankondiging had Alispahic in een open brief gesteld geen ontslag te zullen nemen en kritiek geleverd op de Amerikaanse vrees voor Iraanse invloed in Bosnië-Herzegovina. Dit wijst erop dat zijn ontslag het gevolg was van zijn nauwe contacten met Iran. De door Alispahic geleide Dienst was pas begin dit jaar opgericht en is van diverse zijden, met name door de Bosnische Kroaten, bekritiseerd. Zij zagen deze dienst als een aanzet tot een persoonlijk ondergeschikt orgaan dat concurreerde met de Bosnische inlichtingendienst.

De Bosnisch-Servische vice-president Koljevic heeft verklaard dat hij geen kandidaat zal zijn bij de komende verkiezingen in de Bosnisch-Servische republiek. Als reden noemde hij het feit dat hij onvoldoende aanzien geniet onder de Bosnisch-Servische bevolking. De aankondiging van Koljevic is opmerkelijk, omdat hij gold als een mogelijke opvolger van de Bosnisch-Servische president Karadzic. Er waren zelfs geruchten dat Karadzic's Servische ambtgenoot en rivaal Milosevic om die reden toenadering tot Koljevic zocht. Hoewel Koljevic in grote lijnen het beleid van Karadzic heeft ondersteund, heeft hij toch blijk gegeven van een iets gematigder opstelling dan Karadzic. Bovendien is Koljevic, in tegenstelling tot Karadzic, niet beschuldigd van oorlogsmisdaden en zou hij derhalve ook in het toekomstige Bosnië-Herzegovina politieke functies kunnen vervullen. Met name het feit dat Koljevic zegt onvoldoende populair te zijn bij de bevolking, lijkt erop te wijzen dat Karadzic in de Bosnisch-Servische politieke leiding nog steeds de dominante factor is.